

Ara fa un any...

L'any 2011 va ser l'Any Internacional de la Química. Amb motiu d'aquesta commemoració, s'han celebrat per tot el món reunions, conferències i activitats de tota mena relacionades amb la química. També a Girona. Els estudis de química i d'enginyeria química formen part dels nostres estudis universitaris i han estat presents a la nostra ciutat des de fa uns quaranta anys.

Al meu parer, molts conferenciants dedicaven una part de la seva exposició a justificar la química. Havien de convèncer un auditori, principalment format per químics, que la química és una ciència bona i que, com qualsevol altra activitat humana, l'ètica de l'ús que se'n fa depèn de l'usuari, no de la ciència en si.

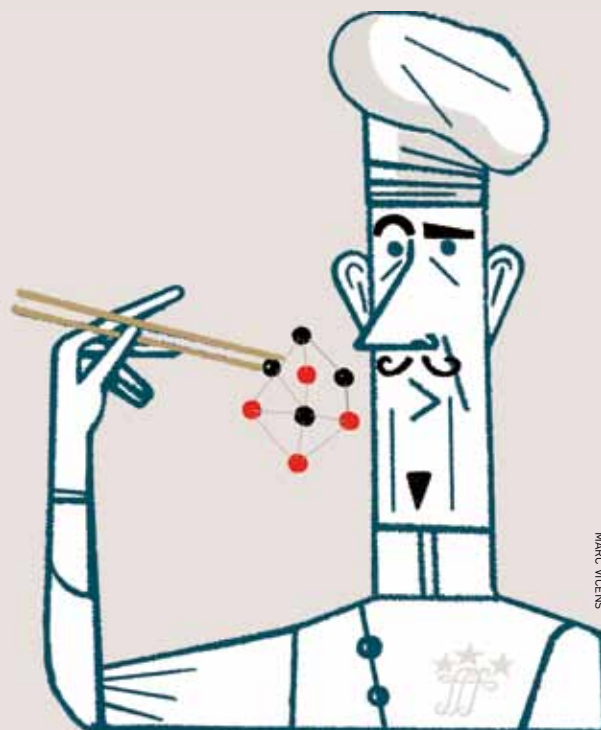
N'he parlat sovint amb altres companys de professió. Sembla que la química tingui un problema de comunicació. Ja no és que —com passava fa unes dècades— «contenir molta química» transmeti un judici negatiu que qualifica d'artificial o perjudicial. Això és fàcil de rebatre. Trobarem molts exemples —històrics i actuals, industrials, medicinals, culinaris també o, simplement, naturals— que en desmentiran el caràcter negatiu. El problema de comunicació és d'una altra mena.

Fa temps creia que la posició polivalent de la química entre les diverses ciències ens era favorable. La química manté obertes fronteres amb altres especialitats, fronteres fàcils de travessar, en tots dos sentits, tant en ciència bàsica com en l'aplicada. Sovint, les regions frontereres presenciaven els avenços més espectaculars.

Recordo que la riquesa productiva d'un país es mesurava per la quantitat d'àcid sulfúric que fabricava (i no pels pisos que deixava sense vendre). Enyoro els temps en què Goethe recorria a la química per donar títol a una de les seves novel·les (potser l'origen de

Una formació flexible

Pel caràcter de la seva formació, els químics poden adaptar-se a molts tipus de feina. *El Punt Avui* del 3 de juny de 2012 recollia un estudi de l'AQU que atribuïa als titulats en química, en aquests temps tèrbols i de mudances, l'índex de davallada més baix en grau d'ocupació. Els veterinaris en tenien un increment.

la referència a la química en les relacions personals). Avui sospito que aquesta posició polivalent connectada a les altres ciències «clàssiques» és el que ens ha perjudicat. El problema és conceptual. Malgrat els esforços que s'han fet per promoure l'ensenyament pràctic, ens trobem en una situació absurda. Els estudiants de batxillerat, en general, no saben exactament què és la química. No és que la vegin com una ciència perjudicial o que no en sàpiguen ni l'entenguin. Poden definir-la i tenen coneixements químics. La idea general que se'n fan, la intuïtiva, la que entusiasma i inspira el desig de saber-ne més, és la que falla.

El Nobel de química de 2011 va ser atorgat a un enginyer de materials pel descobriment dels quasicristalls. El de 2010, a uns químics per un determinat tipus de reaccions del pal·ladi. Anteriorment, l'havien guanyat bioquímics i cristal·lògrafs. Com explicar aquests temes al «gran públic» sense abusar de la informació addicional?

La química no està sola. Si em deixeu ser irònic, diré que parlar de matemàtiques genera sordesa i incomprensió (els químics i els matemàtics coincidim en la reacció que provoquem); parlar de física, astorament, incredulitat i mareig (en sóc testimoni); la biologia i la geologia són rebudes amb més simpatia, però també he vist que alguns temes provoquen silenci o protestes ideològiques.

És un problema que es vol resoldre. Han proliferat exposicions, cicles, programes televisius dedicats a la ciència i s'ha incrementat la seva presència a la premsa. Crec que no n'hi ha prou.